

HANNA OLAVA WINSNES (1789 – 1872)

Ethvert opplyst menneske her i landet har hørt om Hanna Winsnes' kokebok, "Lærebog i de forskjellige Grene af Huusholdningen". Etter at 12. opplag kom i 1888, fikk vi Arne Garborgs kjente og noe malisøse synspunkter i tidsskriftet "Samtiden". I sin berømte anmeldelse av boken utleverer han leveforholdene i prestegården, med så vel herskapets gode som tjenestefolkenes tarvelige kost. Kokeboken avspeiler imidlertid de sosiale forhold i tiden, og for dem kan ikke Hanna Winsnes holdes ansvarlig. Derimot har kanskje Garborg noe av ansvaret for at 12. opplag ble det siste på mange år.

Hanna Winsnes har fått en svært liten plass i litteraturhistorien; hennes skjønnlitterære produksjon gjør henne vel kanskje heller ikke fortjent til det. Men som kulturpersonlighet og matpedagog har hun fått all mulig oppmerksomhet.

Hanna Strøm ble født i Drammen og vokste opp der som et etter eget sigende ualminnelig stygt barn. Men hun ble gift med Paul Winsnes som i årene 1840-1875 var sogneprest i Vang på Hedmark. Det var her hun skrev sine bøker mens hun var travelt opptatt som prestefrue – og det var ikke noe småtteri i de dager. Det er skrevet mange bøker om Hanna Winsnes, og vi nevner bare disse forfatterne: Barbra Ring, Zinken Hopp, Henry Notaker, Hilde Diesen.

Hanna Winsnes' forfatterskap omfatter en religiøs bok, en barnebok, romaner, dikt og gåter, samt lærebøker i husholdning. Vi har tatt med alt i vår oversikt. Det finnes ikke en eneste tittel her som kan betegnes som vanlig, heftet "Til Juul" er f.eks. så sjeldent at Nasjonalbiblioteket bare har en fotokopi! Og alt annet dukker opp så sjelden at det er umulig å bygge opp en komplett samling. Hva priser angår, er det vel trolig at et pent eksemplar av kokeboken snart vil koste omtrent det samme som vår første kokebok, Huusholdningsbog av Maren Elisabeth Bang, 20-25 000 kroner. Skal sjeldenheten legges til grunn, bør også alt annet komme opp i firesifrede summer, men vi vet egentlig ikke om interessen er stor nok. Det er vanskelig å vite noe sikkert om innbindingen på bøkene, så her er det blitt litt synsing. Vi tar gjerne imot alle opplysninger om Hanna Winsnes' førsteutgaver.

HANNA WINSNES' FØRSTEUTGAVER:

- 1831: [-]: Catechismi fem Parter, udsatte i Vers. Trykt hos Chr. Grøndahl, Christiania.
Innbinding: Omslag, blankt.
- 1841: [-]: Grevens Datter. En Novelle af Hugo Schwartz. Christiania. Guldberg & Dzwonowski.
Innbinding: Omslag, blankt (?)
- 1844: [-]: Det første Skridt. En Novelle af Hugo Schwartz. Christiania. Guldberg & Dzwonowski.
Innbinding: Omslag, blankt (?)
- 1845: Gaader med hosføiet Opløsning. Forfattede af ... Christiania. P. T. Mallings Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sort kartonasje med tekst i gulltrykk. På bakdekkelens en fortegnelse over P.T. Mallings bøker. Universitetsbiblioteket i Oslo eier et eksemplar i et enkelt, sort sjirtingbind med blindtrykk (trolig et originalbind).
- 1845: Lærebog i de forskjellige Grene af Huusholdningen. Christiania. Wulfsberg.
Innbinding: Omslag, blankt (?)
- 1846: Bibelhistorien udsat i Vers. Christiania. P. T. Mallings.
Innbinding: Pappbind.
- 1848: Smaa-Digte. Christiania. Wulfsberg. *
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1850: Væver-Bog, eller Underviisning i Dreiels- og Mønstervævning med simple Væverstole.
Christiania. J. W. Cappelen.
Innbinding: Originalbind, sannsynligvis kartonasje. (Skougaardkat. Bd. II, side 117).
- 1851: For Tjenestepiger. Christiania. Wulfsberg.
Innbinding: Omslag, typografisk (?)
- 1852: Aftnerne paa Egelund. Christiania. Wulfsberg.
Innbinding: Omslag, blankt (?)
- 1857: For fattige Husmødre. Aftryk af "Folkevennen"s 6te Aargang. Christiania. P. T. Mallings.

Innbinding: Omslag, typografisk (?).

1862: Husholdningsbog for tarvelige Familier i By og Bygd. Christiania. P. T. Mallings.
Innbinding: Omslag, typografisk (?).

1869: Til Juul. To Smaastykker. Udgivne af Selskabet til Folkeoplysningens Fremme. Christiania. Mallings
Bogtrykkeri.
Innbinding: Kombinert omslag og tittelblad.

Etter Hanna Winsnes' død er utgitt:

1877: Om Husjomfruer. Efter et Manuskript af ... Udgivet af hendes Datter Maren Winsnes. Christiania. J. W. Cappelen.
Innbinding: Omslag, typografisk.

[1911]: Fra Hanna Winsnes' Prestegaard. Utgit av Barbra Ring. (Samling av brev fra H. W.) Kristiania. Aschehoug.

[1989]: Prestegården på landet og andre noveller. Redigert og illustrert av Hilde Diesen. Grøndahl & søn. (Innholdet har ikke tidligere vært utgitt i bokform).
Innbinding: Helbind med vareomslag tegnet av Hilde Diesen.